

Trauman kokeneen kohtaaminen

TRAKON hanke

Euroopan unionin osarahoittama

SeAMK
SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TRAKON
Trauman kokeneen kohtaaminen

Eettisiä pohdintoja

Auttamis- ja ihmistyö satuttaa joskus

Jaksamista tukevia seikkoja

Tiimin tuki

Esihenkilö saatavilla

Tehdään yhdessä

Mitä traumainformoitu orientaatio on?

Ei enää

“Mitä sinussa on vikana?”

vaan

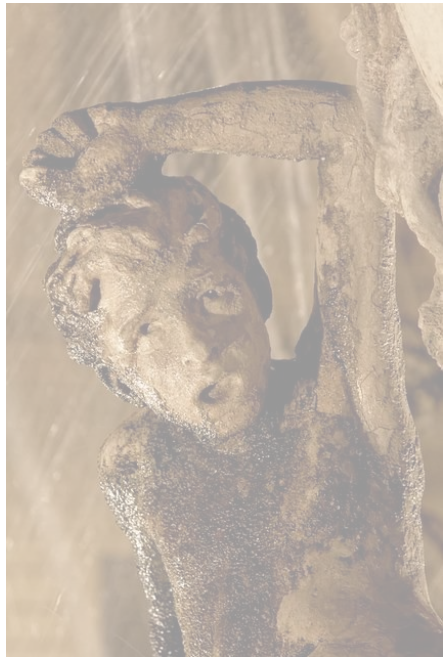
“Mitä sinulle on tapahtunut?”

Lapsilla, joiden vanhemmista toisella on vankilatuomio

- Kaksinkertainen riski sairastua astmaan tai korkeaan verenpaineeseen
- Runsaammin migreenejä
- Unihäiriöitä

Näillä lapsilla päihteiden käyttö on hyvin yleistä, syyksi on joissain tutkimuksissa esitetty sitä, että

“Silloin mä voin ees kontrolloida jotain mun elämässä”

Suhdeperustaisen, pitkäjänteisen työn yhtenä muotona voidaan nähdä (englannista suomeksi huonosti kääntyvä)

“holding”-suhteinen työ

Holding-tyyppinen työote on työskentelyä, jossa ammattilaiset uskaltavat olla osana asiakkaan arkea, pysyvät asiakkaan elämässä ja tukevat asiakasta parempien elämänhallintakeinojen opettelussa. Holding-suhteisen työskentelyn periaatteet kumpuavat psykodynaamisesta ja sosiologisesta ajattelutavasta, joita yhdistelemällä voidaan muodostaa teoreettista pohjaa sosiaalityön käytännön työskentelyn sekä terapeuttisen suhteen luomiseksi.

Mitkä olisivat tärkeimmät eettiset periaatteet traumainformoidussa työssä sote-alalla?

Periaate 1: Ymmärrä trauman vaikutukset sekä asiakkaaseen että meihin itseemme

Periaate 2: Toimi turvaa ja toivoa tuoden

Periaate 3: Vältä uudelleen traumatisoitumista

Periaate 4: Traumainformoitu orientaatio ei ole trauman hoitamista, vaan vakautumisen mahdollistamista

Periaate 5: Huomioi asiakkaan yksilöllisyys, tarvitaan herkkyyttä tunnistaa jokaisen asiakkaan tarpeet

Mitä olisi tärkeintä sisältyä lehtiseen eettisistä ohjeista?

- Yhdessä tekemisen ja yhdessä jakamisen tapa
- Varhaiskasvatukseen on tärkeä saada tätä tietoutta, pedagogisen rakkauden kulttuuria tarvitaan korostaa ja nostaa tietoisuuteen
- Tietouden levittäminen tärkeää - sisältyy trauman vaikutusten ymmärtämiseen
-

Miten suhtaudutaan näkökulmaeroihin?

Miten toimitaan, jos joku sidosryhmä ei ole traumainformoitu?

Mitä traumatisoituminen tekee hermostollemme?

	aivot normaalitilassa	trauman vaurioittamat aivot
amygdala (mantelitumake)	taistele tai pakene-reaktio vaaran uhatessa	taistele tai pakene-reaktiolle herkistymistä, altistumista vaaran huomioimiselle
hippokampus (aivoturso)	siirtää ja prosessoi tietoa ja tapahtumia muistoiksi	säilöö muistikuvia virheellisesti ja epäjohdonmukaisesti, vaikeuttaa uuden oppimista ja mieleen painamista
prefrontal cortex (etuotsalohko)	edistynyt ajattelu, päätöksenteko, tarkoituksenmukainen käytös	toimintahäiriöt ajatusten prosessoinnissa, heikentynyt päätöksenteko, epäasialliset reaktiot eri tilanteisiin
HPA-akseli (hypotalamus-aivolisäke-lisämunuaisakseli)	vapauttaa mm. kortisolia stressitekijöiden hallitsemiseksi	yliaktiivinen kortisolin eritys johtaa epätasapainoon lisäten ahdistuksen ja stressin kokemusta

Tunnistetaan yksilön (ja yhteisön) ongelmallisten käyttäytymismallien olevankin mahdollisesti arjen epätoivoisia selviytymiskeinoja eikä ongelma itsessään.

Traumainformoitu orientaatio

- Ajattelutapa, jonka mukaan suuri joukko ihmisiä kärsii jonkinasteisesta traumatisoitumisesta.
- Tiedostetaan erityisesti trauman vaikutus kognitiivisen toiminnan kehitykselle sekä hermoston toiminnalle ja nähdään yksilön itselle vahingollinen käytös (esimerkiksi päihteiden ongelmakäyttö) epätoivoisena yrityksenä selviytyä arjesta.
- Ilmiölähtöinen tapa tarkastella ja puuttua pahoinvointiin

- Käytetään laajasti maailmalla, mm. USA, Australia, Skotlanti, Wales
- Tunnistaa satuttavien kokemusten vaikutuksen yksilöön ja yhteisöön
- Ei anna lupaa huonolle käytökselle vaikka ymmärtää syitä
- Suomessakin jo laajasti tunnustettu lastensuojelun kentällä, ei vielä riittävästi terveydenhuollossa (medikalisaatio)

Toivon näkökulma tulee vahvasti esille

Traumainformoitu orientaatio ei ole terapiaa tai kohdistu pelkästään ihmisiin joiden tiedetään olevan traumatisoituneita; se on ajattelu- ja työskentelytavan muuttamista traumainformoiduksi ja näin yksilön ja yhteisön kokonaisvaltaista hyvinvointia edistäväksi toiminnaksi

Lähisuhdeväkivallan kokijat hakeutuvat 80 % verrokkeja enemmän sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Alle prosentti lähisuhdeväkivallan vuoksi hoitoon tulleista uhreista tunnistetaan terveydenhuollossa

Siltala, Heli: **Family violence as a public health problem: Effects and costs in Finnish health care**

Kiinnostuitko?

www.traumainformoitu.fi

Kiinnostuitko?

Traumainformoitu.fi sivustolta löydät paljon lisää tietoa aiheesta

Traumainformoitu Toivo -podcast hyvä johdatus traumatietoisuuteen (löydät spotifysta, youtubesta, Itunesista, www.traumainformoitu.fi sivustolta

Facebook-ryhmä Traumainformoitu työote (ent. traumainformoitu sote- ja ope) on hyvä lähde

Iloajatoivoa.fi sivusto kannattaa tsekata

Nadine Burke Harris: Syvälle ulottuvat juuret hyvä perusteos

Bessel Van Der Kolk: Jäljet kehossa (käytetään useissa traumapsykoterapiakoulutuksissa opiskelumateriaalina)

Hipp & Linner Matikka: Traumainformoitu työote

Sarvela & Auvinen: Yhteinen kieli -traumatietoisuutta ihmisten kohtaamiseen. Suosittelen lämpimästi <3

Juha Klaavu: Kehityksellinen trauma. Erinomainen kirja!

LÄHTEET: Kolmella viimeisellä lähdesivulla 8.5. luennon lastensuojelua ja sijaishuoltoa käsittelevien aiheiden lähteet

Bartlett, J. & Steber, K. (9.5.2019). How to implement trauma-informed care to build resilience to childhood trauma – child trends. Saatavilla https://www.researchgate.net/publication/334679706_How_to_Implement_Trauma-informed_Care_to_Build_Resilience_to_Childhood_Trauma_-Child_Trends

Burke Harris, N. (2019). *Syvälle ulottuvat juuret. Turvattomasta lapsuudesta tasapainoiseen aikuisuuteen*. Helsinki: Basam books

Covington. S.S. (2008) Women and Addiction: A Trauma-Informed Approach, Journal of Psychoactive Drugs, 40:sup5, 377-385, DOI: 10.1080/02791072.2008.10400665

Harris, M. (2009). *Creating cultures of Trauma-informed care(CCTIC): A self-assessment and planning protocol*. Community Connections, Washington, D.C. Saatavilla 6.9.2020 https://www.theannainstitute.org/CCTICSELFASSPP.pdf

Felitti, V. J. & Anda, R. F. & Nordenberg, D. & Williamson, D. F. & Spitz, A. M. & Edwards, V. & Koss, M. P. & Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults. The Adverse Childhood Experiences Study. Department of preventive medicine, Southern California. *American journal of preventive medicine*. Saatavilla https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8

Hurskainen, J. (10.10.2019). Lapsuuden aikaiset haitalliset kokemukset vaikuttavat terveyteen läpi elämän. Lastensuojelun keskusliitto. Verkkouutiset. Saatavilla 6.9.2020 https://www.lskl.fi/verkkouutiset/lapsuudenaikaiset-haitalliset-kokemukset-vaikuttavat-terveyteen-lapi-elaman/

Karlsson, L., Tolvanen, M., Scheinin, N. M., Uusitupa, H-M., Korja, R., Ekholm, E., Tuulari, J. J., Pajulo, M., Huotilainen, M., Paunio, T., Karlsson, H. & FinnBrain Birth cohort Study Group. (2018). Cohort profile: The Finnbrain Birth cohort study (FinnBrain). *International Journal of Epidemiology*, Volume 47, Issue 1, (15–16). Saatavilla https://doi.org/10.1093/ije/dyx173

Kuvajainen, M. & Linner Matikka, J. (5.11.2019). ACE-tutkimukset ja traumainformoitu työ . LAMK Pro. Saatavilla http://www.lamkpub.fi/2019/11/05/ace-tutkimukset-ja-traumainformoitu-tyo/

Siltala, H., Holma, J.M. & Hallman. M. (2019). Family violence and mental health in a sample of Finnish health care professionals: the mediating role of perceived sleep quality. Scand J Caring Sci; 2019; 33; 231– 243 Saatavilla: https://doi.org/10.1111/scs.12629

SAMSHA (2014). Substance abuse and mental health services administration. SAMSHA's concept of trauma and guidance for a Trauma-informed approach. U.S. Department of Health and Human Services. Saatavilla https://store.samhsa.gov/sites/default/files/d7/priv/sma14-4884.pdf

Sarvela, K. (2020). Hyviä tapoja omaksumassa, malleja maailmalta. Teoksessa Sarvela, K. & Auvinen, E. (toim.), *Yhteinen kieli. Traumatietoisuutta ihmisten kohtaamiseen*. Helsinki: Basam Books.

Suokas-Cunliffe, A. (2006). Trauma – Omaan elämäntarinaan yhdistymätön mielen loinen. *Yleislääkäri 21(5)*, 19-23.

TURUN YLIOPISTON FinnBrain-tutkimus ACE- eli lapsuuden ajan haitallisista kokemuksista: https://sites.utu.fi/finnbrain/

Van Der Kolk, B. (2017). Jäljet kehossa. Trauman parantaminen aivojen, mielen ja kehon avulla. Helsinki: Viisas Elämä

Van Der Kolk, B. (2005). Developmental trauma disorder. Toward a rational diagnosis for children with complex trauma histories. Psychiatric annals 35. Saatavilla https://doi.org/10.3928/00485713-20050501- 06

Van Der Kolk, B. (2003). The neurobiology of childhood trauma and abuse. Child and adolescent psychiatric clinics. Saatavilla https://doi.org/10.1016/S1056-4993(03)00003-8

Vasquez, M. L. & Boel-Studt, S. (2017). *Integrating a trauma-informed care perspective in baccalaureate social work education: guiding principles. Advances in social care*. Vol. 18. No. 1. Saatavilla https://doi.org/10.18060/21243

Ezell, J. M. (2019). First, do no harm to self: Perspectives around trauma-informed practice and secondary traumatic stress among rural child protective services workers. *Journal of Child Custody*, *16*(4), 387–407. sih. https://doi.org/10.1080/15379418.2019.1687061

Ferguson, H., Warwick, L., Disney, T., Leigh, J., Cooner, T. S., & Beddoe, L. (2022). Relationship-based practice and the creation of therapeutic change in long-term work: Social work as a holding relationship. *Social Work Education*, *41*(2), 209–227. https://doi.org/10.1080/02615479.2020.1837105

Hatzikiriakidis, K., O'Connor, A., Savaglio, M., Skouteris, H., & Green, R. (2023). The Interconnectedness of Disability and Trauma in Foster and Kinship Care: The Importance of Trauma-Informed Care. *International Journal of Disability, Development & Education*, *70*(5), 899–910. cin20. https://doi.org/10.1080/1034912X.2021.1921126

Levenson, J. (2017). Trauma-Informed Social Work Practice. *Social Work*, *62*(2), 105–113. https://doi.org/10.1093/sw/swx001

Levenson, J. (2020). Translating Trauma-Informed Principles into Social Work Practice. *Social Work*, *65*(3), 288–298. cin20. https://doi.org/10.1093/sw/swaa020

Mersky, J. P., Topitzes, J., & Britz, L. (2019). Promoting Evidence-Based, Trauma-Informed Social Work Practice. *Journal of Social Work Education*, *55*(4), 645–657. https://doi.org/10.1080/10437797.2019.1627261

Molnar, B. E., Meeker, S. A., Manners, K., Tieszen, L., Kalergis, K., Fine, J. E., Hallinan, S., Wolfe, J. D., & Wells, M. K. (2020). Vicarious traumatization among child welfare and child protection professionals: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, *110*(Pt 3), 104679. https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104679

Orsi-Hunt, R., Harrison, C. L., Rockwell, K. E., & Barbee, A. P. (2023). Addressing secondary traumatic stress, burnout, resilience and turnover in the child welfare workforce: Results from a 6-month, cluster-randomized control trial of Resilience Alliance. *Children and Youth Services Review*, *151*, 107044-. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.107044

Seker, S., Habersaat, S., Boonmann, C., Palix, J., Jenkel, N., Fischer, S., Fegert, J. M., Kölch, M., Schmeck, K., & Schmid, M. (2021). Substance-use disorders among child welfare and juvenile justice adolescents in residential care: The role of childhood adversities and impulsive behavior. *Children & Youth Services Review*, *121*, N.PAG-N.PAG. cin20. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105825

Skinner-Osei, P., & Levenson, J. S. (2018). Trauma-informed services for children with incarcerated parents: Journal of Family Social Work. *Journal of Family Social Work*, *21*(4/5), 421–437. https://doi.org/10.1080/10522158.2018.1499064

Taylor, S., Battis, C., Carnochan, S., Henry, C., Balk, M., & Austin, M. J. (2019). Exploring trauma-informed practice in public child welfare through qualitative data-mining of case records: Journal of Public Child Welfare. *Journal of Public Child Welfare*, *13*(3), 325–344. https://doi.org/10.1080/15548732.2018.1500967

Woodlock, D., Salter, M., Conroy, E., Burke, J., & Dragiewicz, M. (2022). ”If I’m not real, I’m Not Having an Impact”: Relationality and Vicarious Resistance in Complex Trauma Care: British Journal of Social Work. *British Journal of Social Work*, *52*(7), 4401–4417. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcac054